

Seminibus toxis sceleratæ fraude nocere,
 Sustulerat nullas ut solet herba comas.
 Mittitur ad Tripodas certa qui sorte reportet,
 Quam sterili terræ Delphicus edat opem.
 Hic quoque corruptus cum semine nunciat Helles,
 Et iuuenis Phryxi funera sorte peti.
 Usque recusantem cives, & tempus, & Ino
 Compulerant Regem iussa nefanda pati.
 Et foror, & Phryxus velati tempora vitis
 Stant simul ante aras, junctaque fata gemunt,
 Aspicit hos ut forte pependat æthere mater,
 Et ferit attonita pectora nuda manu.
 Inque draconigenam nimbis comitantibus urbem
 Desilit, & natos eripit inde suos.
 Utque fugam capiant, aries: nitidissimus auro
 Traditur, ille vehit per freta longa duos.
 Dicitur infirma cornu tenuisse sinistra
 Fœmina, cum de se nomina fecit aquæ.
 Pene simul periit, dum vultu succurrere lapsæ
 Frater, & extentas porrigit usque manus.
 Flebat ut amissa gemini cum sorte pericli,
 Cæruleo junctam nescius esse Deo.
 Littoribus tactis Aries sit fidus: at hujus
 Peruenit in Colchas aurea lana domos.
T Res ubi luciferos veniens præmiserit Eos,
 Tempora nocturnis aqua diurna feret.
I Nde quater pastor saturos ubi clauerit hædos,
 Canuerint herbæ rore recente quater.
 Janus adorandus, cum quo Concordia mitis,
 Et Romana Salus, araque Pacis erit.
L Una regit menses; hujus quoque tempora mensis
 Finit Aventino Luna colenda iugo.

PUBLII OVIDII NASONIS
 FASTORUM

LIBER QUARTUS.

A Luna fave, dixi, geminorum mater amorum;
 Ad vatem vultus rettulit illa suos.

Quid

Quid tibi, ait mecum? certe modo festa canebas?
 Num vetus in molli pectore vulnus habes?
 Scis Dea, respondi, de vulnere: risit, & aer
 Protinus ex illa pater serenus erat.
 Saucius, aut sanus, nunquam tua signa reliqui:
 Tu mihi propositum, tu mihi semper opus.
 Quod decuit primis sine crimine lustimus annis:
 Nunc teritur nostris area major equis.
 Tempora cum causis annalibus eruta prisca,
 Lapsaque sub terras, ortaque signa cano.
 Venimus ad quartum, quo tu celeberrima, mensem
 Et vatem, & mensem scis Verus esse tuos.
 Mota Cytherea est: leviter mea tempora myrto
 Contigit, & captum perforce, dixit opus.
 Sensimus, & causæ subito patuere dierum,
 Dum hæcet, & spirant flamina, navis eat.
 Siqua tamen pars te de fastis tangere debet
 Cæsar, in Aprilii quod tuearis habes.
 Hic ad te magna descendit origine mensis,
 Et sit adoptiva nobilitate tuus.
 Hoc patet Iliades, cum longum scriberet annum,
 Vidit, & auctores rerulit ipse suos.
 Utque fero Marti primam dedit ordine sortem,
 Quod sibi nascenti proxima causa fuit:
 Sic Venerem gradibus multis in gente receptam
 Alterius voluit mensis habere locum.
 Principiumque sui generis, revolutaque quærens
 Secula, cognatos venit ad usque Deos.
 Dardanon Electra quis nescit Atlantide natum?
 Scilicet Electram concubuisse Jovi?
 Hujus Erichthonius, Tros est generatus ab illo,
 Assaracum creat hic, Assaracumque Capyn.
 Proximus Anchises, cum quo commune parentis
 Non designata est nomen habere Venus.
 Hinc satus Aeneas pietas spectata per ignes:
 Sacra, patremque humeris [altera sacra] tulit.
 Venimus ad felix aliquando nomen Juli,
 Unde domus Teucros Julia tangit avos.

Post-

Mutantefque domum, tectis agrestibus ignem,
 Et cęſaturę ſuppofuiſſe caſę.
 Per flammas ſaliſſe pecus, ſaliſſe colonos:
 Quod fit natali nunc quoque Roma tuo.
 Ipſe locum vati caſus facit urbis origo
 Venit, ades factis magnę Quirine tuis.
 Jam luerat pęnas frater Numitoris, & omne
 Paſtorum gemitu ſub duce vulgus erant
 Contrahere agreſtes, & męnia ponere utrique
 Convenit: ambigitur męnia ponat uter.
 Nil opus eſt, dixit, certamine Romulus ullo;
 Magna fides avium eſt: experiamur aves.
 Res placet: alter inquit memoroſi ſaxa Palati,
 Alter Aventinum mane cacumen adit.
 Sex Remus hic volucres, bis ſex videt ordine frater
 Satur, & arbitrium Romulus urbis habet:
 Apta dies legitur, qua męnia ſignet aratro,
 Sacra Palis ſuberant: inde movetur opus.
 Foſſa fit ad ſolidum: fruges jaciuntur in ima:
 Et de vicino terra petita ſolo.
 Foſſa repletur humo, terręque imponitur ara,
 Et novus accenſo funditur igne focus.
 Inde premens ſtivam deſignat męnia fulco:
 Alba jugum niveo cum bove vacca tulit.
 Vox fuit hęc regis, condenti Juppiter urbem,
 Et genitor Mavors, Veſtaque mater ades,
 Quoſque pium eſt adhibere Deos, advertite cuncti,
 Aulpicibus vobis hoc mihi furgat opus.
 Longa fit huic ætas, dominęque potentia terrę,
 Si que ſub hac oriens occiduſque dies.
 Ille precabatur: tonitru dedit omnia lævo
 Juppiter, & lævo fulmina miſſa polo.
 Angario læti jaciunt fundamina cives,
 Et novus exiguo tempore murus erat.
 Hoc Celer urget opus, quem Romulus ipſe vocarat,
 Sintque Celer, curę dixerat iſta tuę.
 Neve quis aut muros, aut factam vomere foſſam
 Tranſeat, audentem talia dede neci.

Quod

Quod Remus ignorans, humiles contemnere muros:
 Cępit, & his populus, dicere, tutus erit?
 Nec mora tranſiit, retro Celer occupat auſum,
 Ille premit dũram ſanguinolentus humum.
 Hęc ubi rex didicit, lacrymas introrſus obortas
 Devorat, & clauſum pectore vulnus habet.
 Flere palam non vult, exemplaque fortia ſervat,
 Sicque meos muros tranſeat hoſtis, ait
 Dat tamen exequias, nec jam ſuſpendere ſctum
 Suſtinet, & pietas diſſimulata patet.
 Ofculaque applicuit poſito ſuprema feretro,
 Atque ait, Invito frater adempte valeat
 Arſuroſque artus unxit, fecere quod ille
 Fauſtulus, & męſtas Acca ſoluta comas.
 Tum juvenem nondum facti ſevere Quirites,
 Ultima plorato ſubdita flamma rogo eſt.
 Urbs oritur (quis tunc hoc ulli credere poſſet?)
 Victorem terris impoſitura pedem.
 Cuncta rogas, & ſis magno ſub Cęſare ſemper,
 Sępe etiam plures nominis hujus habe.
 Et quoties ſteteris domito ſublimis in orbe,
 Omnia ſint humeris inferiora tuis.
Dicta Pales nobis eſt, jam vinalia dicam:
 Una tamen media eſt inter utrumque dies:
 Numina vulgaris Veneris celebrate puellę:
 Multa profeſſarum quęſtibus apta Venus.
 Poſcite thure dato formam populique favorem,
 Poſcite blanditias, dignaque verba joco.
 Cumque ſua dominę date grata ſiſymbria myrto,
 Textaque compoſita juncea vincla roſa.
 Tempa frequentari Collinę proxima portę
 Nunc decet, à Siculo nomina colle tenet.
 Utque Syracuſas Arethuſidas abſtulit armis
 Claudius, & bello te quoque cepit Eryx,
 Carmine ovivacis Venus eſt tranſlata Sibyllę,
 Inque ſuę ſtirpis maluit urbe coli.
 Cur igitur feſtum Veneris Vinalia dicant,
 Quęritis? & quare fit Jovis iſta dies.

Tunus;

Turnus, An Aencas Latiae gener esset Amatae;
 Bellum erat: Hetrufcas Turnus adorat opes.
 Clarus erat, sumptisque ferox Mezentius armis,
 Et vel equo magnus, vel pede major erat.
 Quem Rutuli Turnusque dux asciscere tentant
 Partibus: hæc contra dux quoque Tuscus ait.
 Stat mihi non parvo virtus mea, vulnera testor,
 Armaque, quæ sparfi sanguine sæpe meo.
 Qui petis auxilium, non grandida divide mecum
 Præmia, de lacubus proxima musta tuis.
 Nulla mora est operi: vestrum dare, vincere nostrum
 Quam velit Aeneas ista negata mihi.
 Annuerant Rutuli: Mezentius induit arma,
 Induit Aeneas, alloquiturque Jovem:
 Hostica Tyrreno vota est vindemia regi,
 Iuppiter è Latio palmite musta feres.
 Vota valent meliora: cedit Mezentius ingens,
 Atque indignanti pectore plangit humum.
 Venerat autumnus calcatis sordidus uvis,
 Redduntur merito debita vina Jovi.
 Dicta dies hinc est Vinalia. Iuppiter illam
 Vindicat, & festis gaudet inesse suis.
S Ex ubi quæ restant luces, Aprilis habebit,
 In medio cursu tempora veris erunt.
 Et frustra pecudem quæres Athamantidos Helles,
 Signaque dant imbres, exoriturque Canis.
 Hac mihi Nomento Romam dum luce redirem,
 Obstetit in media candida turba via.
 Flamen in antiquæ lucum Rubiginis ibat,
 Exta canis flammis, exta daturus ovis.
 Protinus accessi, ritus ne necius essem:
 Edidit hæc flamen verba Quirine tuus.
 Aspera Rubigo parcas Cerealibus herbis,
 Et tremat in summa lene cacumen humo.
 Tu fata sideribus cæli nutrita secundis
 Crescere, dum fiant falcibus apta, sinas.
 Vis tua non levis est quæ tu frumenta notasti.
 Mæstus in amissis illa colonus habet.

Nec venti tantum Cereri nocuere, nec imbres,
 Nec sic marmoreo pallet adusta gelu.
 Quantum si culmos Titan incalfacit udos:
 Tunc locus est iræ Divæ timenda tuæ.
 Parce procor, scabraque manus à messibus aufer,
 Neve noce cultis posse nocere fas est.
 Nec teneras segetes, sed durum amplectere ferrum:
 Quodque potest alios perdere, perde prius.
 Utihus gladios, & tela nocentia carpes:
 Nil opus est illis, otia mundus agat.
 Sateula nunc, durasque bidens, & vomer aduncus
 Ruris opes niteant, inquit arma situs.
 Conatusque aliquis vagina ducere ferrum,
 Astriictum longa sentiat esse mora.
 Ac tu ne viola Cererem, semperque Colonus
 Absenti possit solvere vota tibi.
 Dixerat à dextra villis mantile solutis,
 Cumque meri patera thuris acerra fuit.
 Thura focus, vinumque dedit, fibraque bidentis,
 Turpiaque obscenæ vidimus exta canis.
 Num mihi cur detur sacris nova victima, quæris?
 Quæsieram: causam percipe, flamen ait.
 Est canis (Icarium dicunt) quo fidere moto
 Tota sitit tellus, præripiturque feget.
 Tro cane fidereo canis hic imponitur aris,
 Et quare fiat, nil nisi nomen habet.
C Um Priami, conjux Tithonia, fratre relicto
 Sustulit immenso ter jubar orbe suum:
 Ille venit variis florum Dea nexa coronis,
 Scena joci morem liberioris habet.
 Exit & in Majas festum florale calendas:
 Tunc repetam nunc me grandius urget opus.
 aufert Vesta diem, cognati Vesta recepta est
 Limine, sic justî constituere patres.
 abus habet partem, Vestæ pars altera cessit,
 Quod superest illis, tertius ipse tulit.
 ate Palatinæ laurus, prætextaque quercu
 Stet domus, æternos tres habet una Deos.

Posthumus hinc: qui, quod sylvis fuit ortus in altis,
 Syluius in Latia gente vocatus erat:
 Ique Latine tibi pater est: subit Alba Latinum.
 Proximus est titulus Epitæus Alba tuis.
 Ille dedit capta repetita vocabula Trojæ,
 Et tuus est idem Calpete factus avus.
 Cumque patris regnum post hunc Tiberinus haberet,
 Dicitur in Tuscæ gurgite mersus aquæ.
 Jam tamen Agrippam natum, Remulumque nepotem
 Viderat, in Remulum fulmina missa ferunt:
 Venit Aventinus post hos, locus unde vocatur
 Mons quoque: post illum tradita regna Procæ.
 Quem sequitur duri Numitor germanus Amuli,
 Iliæ cum Lauso de Numitore sati.
 Ense cadit patrum Lausus, placet Iliæ Marti,
 Teque parit gemino junctæ Quirine Remo:
 Ille suos semper Venerem Martemque parentes,
 Dixit, & emeruit vocis habere fidem.
 Neve secuturi possent nescire nepotes,
 Tempora Dijs generis continuata dedit.
 Sed Veneris menssem Grajo sermone notatum
 Auguror, à spumis est Dea dicta maris.
 Nec tibi sit mirum Græco rem nomine dici,
 Itala nam tellus Græcia major erat:
 Venerat Evander plena cum classe suorum,
 Venerat Aleides, Grajus uterque genus.
 Hospes Aventinis armentum pavit in arvis,
 Claviger, & tanto est Albula pota Deo.
 Dux quoque; Naritius, testes Lestrygones extant,
 Et quod adhuc Circes nomina litus habet:
 Et jam Telegoni, jam mænia Tyburis udi
 Stabant, Argolicæ quæ posuere manus.
 Venerat Atridæ fati agitatæ Halesus,
 A quo se dictam terra Phalisca putat.
 Adjice Trojane suaferem Antenora pacis,
 Et generum Oeniden Appule Daune tuum.
 Serus ab Iliacis, & post Antenora flammis
 Attulit Aeneas in loca nostra Deos.

Hujus

Hujus erat Solymus Phrygia comes unus ab Ida,
 A quo Sulmonis mænia nomen habent.
 Sulmonis gelidi patriæ, Germanice, nostræ,
 Me miserum Scythico quam procul illa solo est?
 Ergo age, tam longas sed supprime musa querelas:
 Non tibi sunt mæsta sacra canenda lyra.
 Quo non livor adit? sunt qui tibi mensis honorem
 Eripuisse velint; invidiantque Venus.
 Nam quia ver aperit tunc omnia, densaque cedit
 Frigoris asperitas, factaque terra patet.
 Aprilem memorant ab aperto tempore dictum,
 Quem Venus iniecta vendicat alma manu:
 Illa quidem torum dignissima temperat orbem:
 Illa tenet nullo regna minora Deo.
 Juraque dat Cælo, Terræ, & natalibus undis,
 Perque suos coitus continet omne genus.
 Illa Deos omnes (longum est numerare) creavit:
 Illa satis causas, arboribusque dedit.
 Illa rudes animos hominum contraxit in unum,
 Et docuit jungi cum pare quenque sua.
 Quid genus omne ereat volucrum, nisi blanda voluptas?
 Nec coeant pecudes, si levis absit amor.
 Cum mare trux aries cornu deceat, at idem
 Frontem dilectæ lædere parcat ovis.
 Deposita sequitur taurus feritate juveneam.
 Quem toti saltus, quem nemus omne tremit.
 Vis eadem lato quodcunque sub æquore vivit,
 Servat, & innumeris piscibus implet aquas.
 Prima feros habitus homini detraxit: ab illa
 Venerant cultus, mundaque cura solo.
 Primus amans cæcæ vigilatum nocte negata
 Dicitur ad clausas concinuisse fores.
 Elioquiumque fuit duram exorare puellam:
 Proque sua causa quisque disertus erat.
 Mille per hanc artes notæ, studioque placendi,
 Quæ latuere prius, multa reperta ferunt.
 Hanc quisquam titulo mensis spoliare secundi
 Audeat? à nobis sit furor iste procul.

Quid

Quid quod ubiq; potens, templi q; frequentibus auget
 Urbe tamen nostra jus Dea majus habet.
 Pro Troja Romane tua Venus arma ferebat,
 Cum genuit teneram cuspide laesa manum.
 Caelestesque duas Trojano iudice vicit,
 (Ah nolim victas hoc meminisse Deas)
 Afiaracique nurus dicta est, ut scilicet olim
 Magnus Juleos Caesar haberet avos.
 Nec Veneri tempus, quam ver erat, aptius ullam
 Vere nitent terræ, vere remissus ager.
 Nunc herbæ rupta tellure cacumina tollunt,
 Nunc tumido gemmas cortice palmes agit.
 Et formosa Venus formoso tempore digna est:
 Utque solet, Marti continuata suo est.
 Vere monet curvas materna per æquora puppes
 Ire: nec hybernas jam timuisse minas.
 Rite Deam colitis Latiae matresque, nurusque,
 Et vos, quis vitæ, longaque velitis abest.
 Aurea marmoreo redimicula demite collo,
 Nunc alii flores, nunc nova danda rota est.
 Vos quoque sub viridi myrto jubet illa lavari:
 Causaque cur jubeat, discite, certa subest.
 Littore sic cabat rorantes nuda capillos:
 Viderunt Satyri turba proterva Deam.
 Sensit, & opposita texit sua corpora myrto:
 Tuta fuit facta, vosque referre jubet.
 Discite nunc quare Fortunæ thura virili
 Detis eo, gelida qui locus humet aqua.
 Accipit ille locus posito velamine cunctas,
 Et vitium nudi corporis omne videt:
 Ut tegat hoc, celetque viros, Fortuna virilis
 Præstat, & hoc parvo thure rogata facit.
 Nec pigeat tritum niveo cum lacte papaver
 Sumere, & expressis mella liquata favis.
 Cum primum cupido Venus est deducta marito,
 Hoc bibit, ex illo tempore nupta fuit.
 Illam supplicibus verbis placate: sub illa
 Et forma, & mores, & bona fama manet.

Roma

Roma pudicitia pro avorum tempore lapsa est:
 Cumæam veteres consultuistis anum.
 Tempa jubet fieri Veneri: quibus ordine factis,
 Inde Venus verso numine corda tenet.
 Semper ad Aeneadas placido pulcherrima vultu
 Respice, totque tuas diva tuere nurus.
 Dum loquor, elatae metuendus acumine caudæ
 Scorpis, in virides præcipitatur aquas.
 N OX ubi transferit, cælumque rufescere primo
 Cæperit, & tactæ rore querentur aves.
 Semustamque facem vigilata nocte viator
 Ponet, & ad solitum rusticus ibit opus:
 Plejades incipient humeros relevare paternos,
 Quæ septem dici, sex tamen esse solent.
 Seu quod in amplexus sex hinc venire Deorum;
 Nam Steropen Marti concubuisse ferunt.
 Neptuno Halcyonen, & te formosa Celæno,
 Majan & Elestram Taygetamque Jovi.
 Septima mortali Merope tibi Sisyphæ nupit.
 Pænitet, & facti sola pudore latet.
 Sive quod Electra Trojæ spectare ruinas
 Non tulit, ante oculos opposuitque manum.
 T Er sine perpetuo cælum versetur in axe,
 Ter jungat Titan, terque resolvat equos,
 Protinus inflexo Berecynthia tibia cornu
 Flabit: & Ideæ selsa parentis erunt.
 Ibunt semimares, & inania tympana tudent,
 Aeraque tinnitus ære repulsa dabunt.
 Ipsa sedens molli comitum cervice feretur.
 Urbis per medias exululata vias.
 Scena sonat, ludique vocant: spectate Quirites;
 Et fora Marte suo litigiosa vacent.
 Quærere multa libet, sed me sonus æris acuti
 Terret, & horrendo Lotos adunca sono.
 Da Dea, quam scite doctas Cybeleja neptes
 Vidit, & has curæ juslit adesse meæ.
 Pandite mandati memores Heliconis alumnae,
 Gaudeat assiduo cur Dea magna sono.

D

Sic

Sic ego, sic Erato (mensis Cytherejus illi
 Cessit, quod teneri nomen amoris habet)
 Reddita Saturno fors hæc erat: Optime regum
 Anato sceptris excutiere tuis.
 Ille suam metuens, ut quæque erat edita, prolem
 Devorat, immerfam visceribusque tenet.
 Sæpe Rhea quæsta est, toties sæcunda, nec unquam
 Mater, & indoluit fertilitate sua.
 Juppiter ortus erat, pro magno teste vetustas
 Creditur: acceptam parce movere fidem.
 Veste latens saxum caelesti guttate sedit,
 Sic genitor fati decipiendus erat.
 Ardua jamdudum resonat tinnitibus Ida,
 Tutus ut infanti vagiat ore puer.
 Pars manibus clypeos, galeas pars tundit inanes,
 Hoc Curetes habent, hoc Corybantes opus.
 Res latuit patrem: prisceque imitantia facti
 Ara deæ comites, raucaque terga movent.
 Cymbala pro galeis, pro scutis tympana pullant:
 Tibia dat Phrygios, ut dedit ante modos.
 Desierat: cæpi cur huic genus acre leonum
 Præbeat insolitas ad iuga curva jubas.
 Desieram: cæpit feritas mollita per illam
 Creditur id curru testificata suo est.
 At cur turrisera caput est onerata corona?
 An primis turres urbibus illa dedit?
 Annuit: Vnde venit, dixi, sua membra secandi
 Impetus? ut tacui, Pieris orsa loqui.
 Phryx puer in sylvis facie spectabilis altis
 Turrigeram casto vinxit amore deam.
 Hunc sibi servari voluit, sua templa tueri
 Et dixit, semper fac puer esse velis.
 Ille fidem justis dedit, & si mentiar, inquit,
 Ultima qua fallam, sit Venus illa mihi.
 Fallit, & in nympha Sanganide desinit esse
 Quod fuit: hinc pænas exigit ira Deæ.
 Najada vulneribus succidit in arbore factis
 Illa perit, fatum Najados arbor, erat.

Hic

Hic furit, & credens thalami procumbere tectum,
 Effugit, & cursu Dindyma summa petit.
 Et modo tolle faces, remove modo verbera, clamat:
 Sæpe Palæstinas jurat adesse Deas.
 Ille etiam saxo corpus laniavit acuto,
 Longaque in immundo pulvere tracta coma est.
 Voxque fuit: Mervi, meritas do sanguine pænas,
 Ah pereant partes quæ nocuere mihi.
 Ah pereant, dicebat adhuc onus inguinis aufert,
 Nullaque sunt subito signa relicta viri.
 Venit in exemplum furor hic, mollesque ministri
 Cædunt jactatis vilia membra comis.
 Talibus Aoniæ sæcunda voce Camænæ
 Reddita quæsi causa furoris erat.
 Hoc quoque dux operis moneas, precor, unde petita
 Venerit: an nostra semper in urbe fuit?
 Dindymon & Cybelen, & amænam frondibus Iden
 Semper, & Iliacas mater amavit opes.
 Cum Trojam Aeneas Italos portaret in agros,
 Est Dea sacriferas peno secuta rates.
 Sed nondum fati Latio sua numina posci
 Senferat, asuetis substiteratque locis.
 Post ut Roma potens opibus, jam secula quinque
 Vidit, & edomito sustulit orbe caput.
 Carminis Eubolice fatalia verba sacerdos
 Inspicit inspectum tale fuisse ferunt;
 Mater abest, matrem jubeo Romane requiras:
 Cum veniet, casta est accipienda manu.
 Obscuræ sortis patres ambagibus errant.
 Quæve parens absit, quove petenda loco.
 Consulitur Pæan, diuumque accersite matrem,
 Inquit: in Idæo est inveniendi jugo.
 Mittuntur proceres: Phrygiæ tunc sceptrâ tenebat
 Attalus, Ausoniis rem negat ille viris.
 Mira canam, longo tremuit cum murmure tellus,
 Et sic est adytis diva locuta suis:
 Ipsa peti volui nec sit mora: mitte volentem,
 Dignus Roma locus, quo Deus omnis eat.

D 2

Ille

Ille soni terrore pavens, proficiscere, dixit:
 Nostra eris: in Phrygios Roma refertur avos;
 Protinus innumeræ cædunt pineta secures,
 Illa quibus fugiens Phryx pius usus erat.
 Mille manus coeunt, & picta coloribus uestis
 Cælestum matrem concava puppis habet.
 Ille sui per aquas fertur tutissima nati,
 Longaque Phryxæ stagna fororis adit.
 Rhæteumque capax, Sigeaque littora transit,
 Et Tenedon veteres Aëtionis opes
 Cyclades excipiunt, Lesbo post terga relicta,
 Quaque Carysteis frangitur unda vadis.
 Transit & Icarium, lapsas ubi perdidit alas
 Icarus, & vastæ nomina fecit aquæ.
 Tunc læva Creten, dextra Pelopidas undas
 Deferit, & Veneri sacra Cythera petit.
 Hinc mare Trinacrium, candens ubi tingere ferrum
 Brontes & Steropes Aemonidesque solent.
 Aequoraque Asra legit, Sardoaque regna sinistris
 Prospicit à remis, Ausoniamque tener.
 Ostia contigerat, qua se Tyberinus in altum
 Dividit, & campo liberiore natat.
 Omnis eques mystaque gravis cum plebe senatus
 Obvius ad Thusci fluminis ora venit.
 Procedunt pariter matres, natiq; virique,
 Quæque colunt sanctos virginitate focos.
 Sedula fune viri contento brachia lassant,
 Vix tulit adversas hospita navis aquas.
 Sicca diu fuerat tellus, sitis usserat herbas,
 Sedit limoso fessa carina vado.
 Quisquis adest operi, plus quam pro parte laborat,
 Adjuvat & fortes voce sonante manus.
 Illa velut medio stabilis sedet insula ponto:
 Attoniti monstro stantque paventque viri:
 Claudia quinta genus Clauso referebat ab alto,
 Nec facies impar nobilitate fuit.
 Casta quidem, sed non est credita rumor iniquus
 Læserat, & falsi criminis acta rea est,

Cultus, & ornatos varie fudisse capillos,
 Obsuit, ad rigidos linguaque prompta sonos.
 Conscia mens recti, famæ mendacia rixit:
 Sed nos in vitium credula turba sumus.
 Hæc ubi castarum processit ab agmine matrum,
 Et manibus puram fluminis hausit aquam:
 Ter caput irrorat, ter tollit ad æthera palmas:
 Quicumque aspiciunt mente carere putant.
 Summisloque genu, vultus in imagine divæ
 Fixit, & hos edit crine jacente sonos.
 Supplicis alma tuæ genitrix fœcunda Deorum
 Accipe sub certa conditione preces.
 Casta negor: si tu damnas, meruisse fatebor,
 Morte luam pœnas iudice victa Dea.
 Sed si crimen abest, tu nostræ pignora vitæ
 Re dabis, & castas casta sequere manus.
 Dixit, & exiguo funem conamine traxit.
 (Mira, sed in scena testificata loquor.)
 Mota Dea est, sequiturque ducem, laudatque sequendo,
 Index lætitiæ fertur ad astra sonus.
 Fluminis ad flexum veniunt: Tyberina priores
 Atria dixerunt, unde sinister abit.
 Nox aderat: querno religant in stipite funem,
 Dantque levi somno corpora fusa cibo.
 Lux erat, & querno solvunt à stipite funem,
 Ante tamen posito thura dedere foco.
 Ante coronarunt puppem, & sine labe juvencam
 Mactarunt, operum conjugiiq; rudem.
 Est locus, in Tyberim qua lubricus influit Almo,
 Et nomen magno perdit in anne minor.
 Illic purpurea canus cum veste sacerdos
 Almonis, dominam, sacraque lavit aquis.
 Exululant comites, furiosaque tibia flatur,
 Et feriunt molles taurea terga manus.
 Claudia præcedit læto celeberrima vultu.
 Credita vix tandem teste pudica Dea
 Ipsa sedens plaustrum portæ est invecta Capena:
 Sparguntur junctæ flore recente boves.

Natica accepit: templi tunc perficitur auctor,
 Augustus nunc est, ante Metellus erat.
 Substitit hic Erato, mora fit dum caetera quaero:
 Dic, inquam, parva cur stipe quaerat opes?
 Contulit aes populus, de quo delubra Metellus
 Fecit, ait: danda mos stipis inde manet.
 Cur vicibus factis ineant convivia, quaero,
 Tunc magis indictas concelebrentque dapes.
 Quod bene mutavit sedem Berecynthia, dixit,
 Captant mutatis sedibus omen idem.
 Insuferam, quare primi Megalesia ludii
 Urbe forent nostra: cum Dea [sensit enim]
 Illa Deos, inquit, peperit: cessare parenti,
 Principiumque dati mater honoris habet.
 Cur igitur Gallos, qui se excidere, vocamus?
 Cum tantum à Phrygia Gallica distet humus?
 Inter, ait, viridem Cybelen, altaeque Celanas
 Amnis it infana nomine Gallus aqua.
 Qui bibit inde, furit: procul hinc discedite, quis est?
 Cura bonae mentis, qui bibit inde, furit.
 Non pudet herbosum, dixi, posuisse moretum
 In dominae mensis? an sua causa subest?
 Lacte mero veteres usi narrantur, & herbis,
 Sponte sua si quas terra ferebat, ait.
 Candidus elixae miscetur caseus herbae,
 Cognoscat miscos ut Dea prisca cibos.
 Postera cum caelo motis Pallantias astris
 Fulserit, & niveos luna levarit equos:
 Qui dicet, Quondam sacrata est colle Quirini
 Hac fortuna die publica, verus erit.
Tertia lux, memini, ludis erit, ac mihi quidam
 Spectanti senior, contiguusque loco.
 Haec, ait, illa dies, Libycis qua Caesar in oris
 Perfida magnanimi contulit arma Juba:
 Dux mihi Caesar erat, sub quo meruisse tribunus
 Glorior officis praefuit ille meis:
 Hanc ego militia sedem, tu pace parasti,
 Inter bis quinos usus honore viros.

Plura

Plura locuturi subito subducimur imbre,
 Pendula caelestes Libra movebat aquas.
 Ante tamen quam summa dies spectacula sistat,
 Ensisfer Orion aequore merfus erit.
Proxima vietricem cum Romam inspexerit Eos,
 Et dederit Phæbo stella fugata locum.
 Circus erit pompa celebris, numeroque Deorum,
 Primaque ventosis palma petetur equis.
 Hinc Cereris ludi non est opus iudice causae,
 Sponte Deae munus, promeritumque pater.
 Panis erat primis virides mortalibus herbae,
 Quas tellus nullo sollicitante dabat.
 Et modo carpebant vivax è cespite gramen:
 Nunc epulae è tenera fronde cacumen erant.
 Postmodo glans nata est, bene erat jam glande reperta,
 Duraque magnificas quercus habebat opes.
 Prima Ceres homine ad meliora alimenta vocato,
 Mutavit glandes utiliore cibo.
 Illa iugo tauros collum praebere coegit:
 Tunc primum soles eruta vidit humus.
 Aes erat in pretio, chalybis jam massa placebat:
 Heu heu perpetuo debuit illa tegi.
 Pace Ceres laeta est: & vos orate coloni
 Perpetuam pacem, pacificumque ducem.
 Farra Deae, micæque licet salientis honorem
 Detis, & in veteres thura grana foveos:
 Et si thura aberunt, unctas accendite tædas:
 Parva bonae Cereri, sint modo casta, placent.
A bove succincti cultros removete ministri:
 Bos aret, ignavam sacrificare suem.
 Apti iugo: cervix non est ferienda securi:
 Vivat, & in dura saepe laboret humo.
 Exigit ipse locus raptus ut virginis edam:
 Plura recognosces, pauca docendus eris
 Terra tribus scopulis vastum procurrit in aequor
 Trinacris, à positis nomen adepta loci.
 Grata domus Cereri, multas ea possidet urbes,
 In quibus est culto fertilis Enna solo.

D 4

Fii

Frigida cælestium matres Arethusa vocat;
 Venerat ad sacras & Dea flava dapes.
 Filia consuetis ut erat comitata puellis,
 Errabat nudo per sua prata pede.
 Valle sub umbrosa locus est aspergine multa
 Humidus ex alto desiliantis aquæ.
 Tot fuerant illic, quot habet natura colores,
 Pictaque dissimili flore nitebat humus.
 Quam simul aspexit, Comites accedite, dixit,
 Et mecum plenos flore referte sinus.
 Præda puellares animos oblectat inanis.
 Et non sentitur sedulitate labor.
 Hæc implet lento calathos de vimine nexos,
 Hæc greinium, laxos degravat illa sinus.
 Illa legit calthas, huic sunt violaria curæ,
 Illa papaveras subsecat ungue comas.
 Has Hyacinthe tenes, illas Amaranthe moraris,
 Pars thyma, pars rorem, pars meliloton amat.
 Plurima lecta rosa est, sunt & sine nomine flores;
 Ipsa crocos tenues, liliaque alba legit.
 Carpendi studio paulatim longius itur,
 Et dominam casu nulla secuta comes.
 Hanc videt, & vitam patrius velociter aufert;
 Regnaque cæruleis in sua portat equis.
 Illa quidem clamabat, Io charissima mater
 Auferor, ipsa sinus abscideratque suos.
 Panditur interea Diti via: namque diurnum
 Lumen inassueti vix patiuntur equi.
 At chorus æqualis, cumulat floribus canistris,
 Persephone, clamant, ad tua dona veni.
 Ut clamata silet, montes ululatus implent,
 Et feriunt mæstæ pectora nuda manus.
 Attonita est plangere Ceres, modo venerat Hennam,
 Nec mora, me miseram, filia, dixit, ubi es?
 Mentis inops rapitur: quales audire solemus
 Threicias passis Mænadæ ire comis.
 Ut vitulo mugit sua mater ab ubere raptò:
 Et quærit fetus per nemus omne suos.

Sic Dea, nec retinet genitus, & concita cursu
 Fertur; & è campis incipit, Henna, tuis.
 Inde puellaris nocte est vestigia plantæ,
 Et pressam noto pondere vidit humum.
 Forfitan illa dies errori summa fuisset,
 Si non turbassent signa reperta fues.
 Jamque Leontinos, Amenanaque flumina cursu
 Præterit, & ripas, herbiferi Aci, tuas.
 Præterit & Cyanen, & fontem lenis Aaapi;
 Et te, vorticibus non adeunde Gela.
 Liquerat Ortygien, Megæaque, Pantagienque;
 Quaque Simethæas accipit æquor aquas.
 Antraque Cyclopium positus exulta caminis,
 Quique locus curvæ nomina falcis habet:
 Himeraq;, & Didymen, Acragantaq; Tauromenonq;
 Sacrorumque Melan pascua læta boum.
 Hinc Camerinan adit, Thapionq; & Heloria tempe,
 Quaque patet Zephyro semper apertus Eryx.
 Jamque Peloriaden, Lilybeaque, jamque Pachynon
 Lustrarat, terræ cornua prima suæ.
 Quacumque ingreditur, miseris loca cuncta querelis
 Implet ut amissum cum gemit ales Ityn.
 Perque vices modo, Persephone, modo, Filia, clamat
 Clamat, & alternis nomen utrumque ciet.
 Sed neque Persephone Cererem, neque filia matrem
 Audit, & alternis nomen utrumque perit.
 Unaque, pastorem vidisset an arva colentem,
 Vox erat. Hac gressus ecqua puella tulit?
 Jam color unus inest rebus, tenebrisque teguntur
 Omnia: jam vigiles conticuere canes.
 Alta jacet vasti super ora Typhoeos Aetne,
 Cujus anhelatis ignibus ardet humus.
 Illic accendit geminas pro lampade pinus:
 Hinc Cereris sacris nunc quoque tæda datur,
 Est specus exesi structura pumici; asper
 Non homini regio, non adeunda feræ.
 Quod simul ac venit frænatos curribus angues
 Junxit, & æquoreas sicca pererrat aquas.

Effugit ad Syrtis, & te Zanclæa Charybdi,
 Et vos Nisæi naufraga monstra canes.
 Adriacumque patens late, bimaremque Corinthon
 Sic venit ad portus, Attica terra, tuos.
 Hic primum sedit gelido mæstissima faxo:
 Illud Cecropidæ nunc quoque triste vocant.
 Sub Jove duravit multis inmota diebus
 Et Lunæ patiens, & pluvialis aquæ.
 Sors sua cuique loco est, qui nunc Cerealis Eleuffis
 Dicitur, hic Celei rura fuere senis.
 Ille domum glandes, excusaque môra rubetis
 Portat, & arsuris arida ligna focis.
 Filia parva duas redigebat monte capellas,
 Et tener in cunis filius æger erat.
 Mater, ait virgo (mota est Dea nomine matris)
 Quid facis in folis incomitata locis?
 Perflitit & senior, quanvis onus urget, & orat,
 Tecta suæ subeat quantulacunque casæ.
 Illa negat: simularat anum, mitraque capillos
 Præferat: instanti talia verba refert.
 Sospes eas, semperque parens, mihi filia rapta est,
 Heu melior quanto fors tua sorte mea est.
 Dixit, & ut lacrymæ (neque enim lacrymare Deorum
 Decidit in tepidos lucida gutta sinus.)
 Flent pariter molles animis virgoque, senexque,
 E quibus hæc iusti verba fuere senis:
 Sic tibi, quam raptam quæris, sit filia sospes:
 Surge, nec exiguæ despice tecta casæ.
 Cui Dea sic inquit, Scisti qua cogere posses,
 Seque levat faxo, subsequiturque senem.
 Dux comiti narrat, quam sit tibi filius æger,
 Nec capiat somnos, invigiletque malis.
 Illa saporiferum paruos intura penates
 Colligit agresti lenè papaver humo.
 Dum legit, obliito fertur gustasse palato,
 Longamque imprudens exouisse famem.
 Quæ quia principio posuit jejunia noctis,
 Tempus habent canæ sidera visa tibi.

Limén ut intravit, luctus videt omnia plena:
 Jam spes in puero nulla salutis erat.
 Matre salutata (mater Melanina vocatur)
 Jungere dignata est os puerile suo.
 Pallor abit, iubitafque vident in corpore vires,
 Tantus cælesti venit ab ore vigor.
 Tota domus læta est, hæc est materque, paterque,
 Nataque tres illi tota fuere domus.
 Mox epulas ponunt, liquefacta coagula lacte,
 Pomaque, & in ceris aurea mella suis.
 Abstinet alma Ceres, somnique papavera causam
 Dat tibi cum tepido lacte bibenda puer.
 Noctis erat medium, placidique silentia somni:
 Triproleum gremio sustulit illa suo.
 Terque manu permulfit eum tria carmina dixit,
 Carmina mortali non referenda sono.
 Inque foco corpus pueri vivente favilla
 Obruit, humanum purget ut ignis onus.
 Excutitur somno stulte pia mater, & amens,
 Quid facis? exclamat, membraq; ab igne rapit.
 Cui Dea, dum non es, dixit, scelerata fuisti,
 Irrita materno sunt mea dona metu.
 Iste quidem mortalis erit, sed primus arabit,
 Et seret, & culta præmia tollet humo.
 Dixit, & egrediens nubem trahit, inque dracones
 Transfit, & alifero tollitur axe Ceres.
 Sunion expositum, Piræaque tuta recessu,
 Linquit, & in dextrum quæ jacet ora latus.
 Hinc adit Aegæum, quo Cycladas aspicit omnes,
 Joniumque capax Icariumque legit.
 Perque urbes Asiæ longum petit Helespontum
 Diversumque locis alta pererrat iter.
 Nam modo thurilegos Arabas, modo despicit Indos
 Hinc Libs, hinc Meroe, siccaque terra subest.
 Hinc adit Hesperios, Rhenum, Rhodanunq; Padunq;
 Teque future parens Tybri potentis aquæ.
 Quo feror? immensum est erratas dicere terras:
 Præteritus Cereri nullus in orbe locus.

Errat, & in cælo, liquidique immunia ponti
 Alloquitur gelido proxima signa polo.
 Parrhafides stellæ (nanque omnia nosse potestis,
 Aequorea nunquam cum subeatis aquas.)
 Persephonen natam miseræ monstrate parenti,
 Dixerat, huic Helice talia verba refert.
 Crimine nox vacua est: Solem de virgine raptam
 Consule, qui late facta diurna videt.
 Sol aditus, quam quæris, ait, ne vana labores,
 Nupta Jovis fratri tertia regna tenet.
 Quæsta diu secum sic est affata Tonantem,
 Maximaque in vultu signa dolentis erant.
 Si memor es de quo mihi sit Proserpina nata,
 Dimidium curæ debet habere tuæ.
 Orbe pererrato, sola est iniuria facti
 Cognita, commissi præmia raptor habet.
 Ac neque Persephone digna est prædone marito
 Nec gener hoc nobis more parandus erat.
 Quid gravius victore Gyge captiva tulisses?
 Quam nunc te cæli sceptrâ tenente tuli?
 Verum impune ferat, nos hæc patiemur inultæ
 Reddat, & emendet facta priora novis.
 Iuppiter hanc lenit, factumque excusat amore
 Nec gener est nobis ille pudendus ait.
 Non ego nobilior: posita est mihi regia cælo:
 Possidet alter aquas, alter inane chaos.
 Sed si forte tibi non est mirabile pectus,
 Statque simul juncti rumpere vincla tori.
 Hoc quoque tentemus, siquidem jejunia remansit,
 Sin minus, inferni conjugis uxor erit.
 Tartara iustus adit sumptis Caducifer alis,
 Speque redit citius visaque certa refert.
 Rapta tribus, dixit, solvit jejunia granis,
 Punica quæ lento cortice poma tegunt.
 Non secus indoluit, quam si modo rapta fuisset
 Mæstia parens, longa vixque refesta mora est.
 Atque ita, nec nobis cælum est habitabile, dixit
 Tartara recipi me quoque valle jube.

Et

Et factura fuit, pactus nisi Iuppiter esset,
 Bis tribus ut cælo mensibus illa foret.
 Tum demum vultumque Ceres, animumque recepit,
 Imposuitque suæ spicea ferta comæ.
 Largaque provenit cessatis messis in arvis,
 Et vix congestas area cepit opes.
 Alba decet Cererem vestis, Cerealibus albas
 Sumite, nunc pulli velleris usus abest.
 Occupat Aprileis Idus cognomine victoris
 Iuppiter, hæc illi sunt data templa die.
 Hac quoque, ni fallor, populo dignissima nostro
 Atria Libertas cæpit habere sua.
 Uce secutura tutos pete navita portus,
 L Ventus ab occasu grandine missus erit.
 Sic licet, & fuerit, tamen hac Mutinensia Cæsar
 Grandine militia contudit arma sua.
 Tertia post Veneris cum lux furexerit Idus,
 Pontifices forda sacra litate bove.
 Forda ferens bos est, sæcundaque dicta ferendo,
 Hinc etiam sætus nomea habere putant.
 Nunc gravidum pecus est, gravidæ quoque semine terræ,
 Telluri plenæ victima plena datur.
 Pars cadit arce Jovis: ter denas curia vaccas
 Accipit, & largo sparsa cruore madet.
 Ast ubi visceribus vitulos rapere ministri,
 Sectaque fumosis exta dedere focis.
 Igne cremat vitulos; quæ natu maxima virgo est:
 Luce palis populos purget ut ille cinis.
 Regæ Numa, fructu non respondente labori,
 Irrita decepti vota colentis erant.
 Nam modo siccus erat gelidis Aquilonibus annus,
 Nunc ager assidua luxuriabat aqua.
 Sæpe Ceres primis Dominum fallebat in herbis,
 Et levis obfesso stabat avena solo.
 Et pecus ante diem partus edebat acerbos.
 Agnaque nascendo sæpe necabat ovem.
 Sylva vetus, nullaque diu violata securi
 Stabat, Mænalio sacra relicta Deo.

Ille

Ille dabat tacitis animo responsa quieto
 Noctibus: huic geminas rex Numa maecat oves. U
 Prima cadit Fauno, leni cadit altera Somno,
 Sternitur in duro vellus utrumque solo.
 Bis caput intonsum fontana spargitur unda,
 Bis sua faginea tempora fronde tegit.
 Usus abest Veneris, nec fas animalia mensis.
 Ponere, nec digitis amulus ullus inest.
 Vesper ubi est tectus, supra nova vellera corpus,
 Ponit, adorato per sua verba Deo.
 Interea placidam redimita papavere frontem
 Nox venit, & secum somnia nigra trahit.
 Faunus adest, oviumque premens pede vellera duro,
 Edidit a dextro talia verba toro:
 Morte boum tibi, rex, Tellus placanda duarum,
 Detque sacris animas una iuvenica duas.
 Excutitur terrore quies, Numa visa resolvit,
 Et secum ambages cæcæque iussa refert.
 Expedi erantem nemori gratissima conjux,
 Et dixit, Gravidæ posceris exta bovis.
 Extæ bovis gravidæ dantur, fecundior annus
 Provenit, & fructum terra pecusque ferunt.
 Hanc quondam Cytherea diem properantius ire
 Jusit, & admisso præcipitavit equos.
 Ut titulum imperii quam primum luce sequenti
 Augusto juveni prospera signa darent.
 Ed jam præteritas ubi quartus Lucifer Idus
 Respicit, hæc Hyades Dorida nocte tenent,
 Tertia post Hyades cum lux erit orta remotas,
 Tercere partitos circus habebit equos.
 Cur igitur missæ junctis ardentia tædis
 Terga ferant vulpes, causâ docenda mihi est.
 Frigida Carseolis nec olivis apta ferendis
 Terra, sed ad segetes ingeniosus ager.
 Hac ego Pelignos natalia rura petebam,
 Parva, sed assiduis humida semper aquis.
 Hospitis antiqui solitas intravimus ædes,
 Dempserat emeritis jam juga Phæbus equis.

Is mihi multa quidem, sed & hæc narrare solebat,
 Unde meum præfens instrueretur opus.
 Hoc ait in campo (campumque ostendit) habebat
 Rus breve cum duro parca colona viro.
 Ille suam peragebat humum, sive usus aratri,
 Seu curvæ faleis, sive bidentis erat.
 Hæc modo verrebat cum raro pectine pratam,
 Nunc matris plumis ova fovenda dabat:
 Aut virides malvas, aut fungos colligit albos,
 Aut humilem grato calcacit igne focum.
 Et tamen assiduis exercet brachia telis,
 Adversusque minas frigoris arma parat.
 Filius hujus erat primo lascivus in ævo,
 Addideratque annos ad duo lustra duos.
 Is capit extremi vulpem in convalle salicti,
 Abitulerat multas illa cohortis aves.
 Captivam stipula fœnoque involuit & ignes
 Admovet, urentes effugit illa manus.
 Qua fugit, incendit vestitos messibus agros,
 Damnosis vires ignibus aura dabat.
 Factum abiit, monumenta manent: nam dicere certam
 Nunc quoque lex vulpem Carseolana vetat.
 Utque luat pœnas genus hoc Cerealibus ardet,
 Quoque modo segetes perdidit, illa perit.
 Roxima cum veniet terras visura patentes
 Memnonis in roseis lutea mater aquis.
 Deduce lanigeri pecoris, qui perdidit Hellen,
 Sol abit, egresso victima major adest
 Vacca sit, an taurus, non est cognoscere promptum
 Pars prior apparet, posteriora latent.
 Seu tamen est taurus, sive est hoc fœmina signum:
 Junonè invita munus amoris habet.
 Nox abiit, oriturque Aurora, Palilia poscor:
 Non poscor frustra, si faveat alma Pales.
 Alma Pales faveas pastorum sacra canenti,
 Prosequor officio si tua facta meo.
 Certe ego de vitulo cinerem, stipulamque fabalem,
 Sæpe tuli plena februa tosta manu.

Certe ego transili positas ter in ordine flammæ;
 Virgaque rorales laurea misit aquas.
 Mota Dea est, operique favet: navalibus exit
 Puppis: habent ventos jam mea vela suos.
 I, pete virginæ populus suffimen ab ara,
 Vesta dabit, Vestæ munere purus eris.
 Sanguis equi suffimen erit, vitulique favilla,
 Tertia res duræ culmen inane fabæ.
 Pastor oves saturas ad prima crepuscula lustret,
 Unda prius spargat, virgaque verrat humum.
 Frondibus & fixis decorentur ovilia ramis,
 Et tegat ornatas longa corona fores.
 Cærulei fiant puro de sulphure fumi,
 Tactaque fumanti sulphure balet ovis.
 Ure mares oleas, tedamque herbasque sabinas,
 Et crepet in mediis laurus adusta focis.
 Libaque de milio, milii fiscella sequatur.
 Rustica præcipue est hoc Dea læta cibo.
 Adde dapes in utrunque suas, dapibusque refectis
 Sylvicolam tepido lacte precare Palem.
 Consule, diæ, pariter pecori, pecorisque magistris;
 Effugiat stabulis noxa repulsa meis.
 Sive sacra pavi, sedive sub arbore sacra,
 Pabulæque è bustis: inscia carpsit ovis.
 Seu nemus intravit vetitum, nostrisque fugatæ
 Sunt oculis nymphæ, semicaperque Deus.
 Si mea falx ramo lucum spoliavit opaco,
 Unde data est ægræ fiscina frondis ovi.
 Da veniam culpæ: nec, dum degrandinat, obsit
 Agresti fauno suppositiisse pecus.
 Nec noceat turbasse lacus, ignoscite nymphæ,
 Mota quod obscuras ungula fecit aquas.
 Tu Dea pro nobis fontes, fontanaque placa
 Numina, tu sparsos per nemus omne Deos.
 Nec Dryadas, nec nos videamus labra Dianæ:
 Nec Faunum, medio cum premit arva die.
 Pelle procul morbos, valeant hominesque gregesque,
 Et valeant vigiles, provida turba, canes.

Neve minas mutas redigam, quam mane fuerunt
 Neve gemam referens velleræ rapta lupo.
 Absit iniqua fames: herbæ frondisque supersint:
 Quæque lavent artus, quæque bibantur aquæ.
 Ubera plena premam, referat mihi calescit æra,
 Dentque viam liquido vimina rara sero.
 Sitque salax aries, conceptaque semina conjux
 Reddat, & in stabulis multa sit agna meis.
 Lanaque proveniat nullas læsura puellas.
 Mollis, & ad teneras quamlibet apta manus.
 Quæ, præcor, eveniunt, & nos faciamus ad annum
 Pastorum dominæ grandia liba Pali.
 His Dea placanda est, hæc tu conversus ad ortus
 Die quater, & vivo perleue rore manus.
 Dum licet, apposita veluti crateræ camella
 Lac niveum potes, purpureamque sapam.
 Moxque per ardentes stipulæ crepitantis acervos
 Traicias celeri strenua membra pede.
 Expositus mos est, moris mihi restat origo:
 Turba facit dubium, captaque nostra tenet.
 Omnia purgat edax ignis, vitiumque metalli
 Excoquit; idcirco cum duce purgat oves.
 An quia cunctarum contraria semina rerum
 Sunt duo, discordes ignis & unda Dei.
 Iunxerunt elementa patres, aptumque putarunt
 Ignibus, & sparsa tingere corpus aqua?
 An quod in his vitæ causa est, hæc perdidit exul,
 His nova sit conjux, hæc duo magna putant?
 Vix equidem credo: sunt qui Phaetonta referri
 Credant, & nimias Deucalionis aquas.
 Pars quoque, cum saxis pastores saxa feribant,
 Scintillam subito profluisse ferunt.
 Prima quidem perit: stipulis excepta secunda est.
 Hoc argumentum flamma, Palis habet.
 An magis hunc morem pietas Aeneja fecit,
 Innocuum victo cui dedit ignis iter?
 Hoc tamen est vero propius, cum condita Roma est,
 Transferri iustos in nova tecta Lares.